

Elkerülni a tömeges csődöt

A MOSZ nyílt levélben fordult a kormányhoz, hogy – több kelet-európai országhoz hasonlóan – azonnali intézkedésként hirdessen meg egy, az önhibájukon kívül bajba került termelők megsegítésére irányuló programot, legalább 100 milliárd forint keretösszeggel. Mindannyiunk alapvető érdeke lenne a tömeges csődök elkerülése, a vidék életben maradásának, a hazai élelmiszer-ellátás biztosításának megőrzése, fogalmazott Paragi Márton, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének (MOSZ) titkárságvezetője.

– A közleményt azért tettük közzé, mert a gazdátársadalom önhibáján kívül került súlyos válságba, s ha nem történik sürgősen állami beavatkozás – mint ahogy ez már több kelet-európai országban megtörtént –, akkor súlyos veszteségekkel, tömeges csődökkel, felszámolásokkal kell szembenéznük az agrártermelőknek, kezdte mondandóját a titkárságvezető. Egyszerre több olyan, a gazdától független külső tényezővel kell megbirkóznunk, amikre nem voltak felkészítve, amikkel váratlanul kellett szembesülnünk. E körbe tartozik – az Európában nagy felháborodást kiváltó – elhibázott, 2023–2027 között bevezetett új Közös Agrárpolitika; az ár/költség- és jövedelemviszonyokat átrendező energiaválság, és nem utolsó sorban az ukrán gabonadömping elsősorban Kelet-Európára zúdítása.

TÚLZOTT TÖBBLETKÖLTSÉGEK

– A Közös Agrárpolitika alapvető módosításával a döntéshozók megalapozatlanul és irreális mértékben az agráriumra, a

vidékre hártják a klímaválság okait, valamint indokolatlan mértékben a gazdákra hártják a következményeit. E vonatkozásban két dolgot nagyon fontos hangsúlyozni: az egyik, hogy a klímaválságnak alapvetően nem az agrárium az okozója, sokkal inkább elszenvedője (az emberiség több millió éve folytat növénytermelést, állattartást), a másik, hogy az intézkedéseknek jól belátható negatív következményei lesznek mind az élelmiszer-fogyasztói árakra, mind az élelmiszer-ellátás biztonságára, jelentette ki Paragi Márton.

– A gazdákat amellett, hogy az új szabályrendszer kapcsán sokszor felesleges többletköltségek és kötelezettségek terhelik, egy olyan szabályrendszert kaptak a nyakukba, amely szinte végrehajthatatlan. Erre a legjobb példa az e-Gazdálkodási Napló története, amelynek olyan elhibázott informatikai rendszere van, amivel a gazdák nem tudnak megbirkózni. De a zavart az is jól mutatja, hogy május 30-án jelent meg egy közlemény, miszerint az AKG díjkifizetéseknél a Magyar Államkincstár visszavonja a korábbi határozatait, és

újakat fog kiadni (az uniós csatlakozásunk óta nem volt olyan év, amikor május 30-án még nem zárultak le a kifizetések), hangsúlyozta a titkárságvezető.

ELVESZETT JÖVEDELEM

– Az alapjaiban megváltozott szabályozáshoz a gazdátársadalomnak akkor kell alkalmazkodnia, amikor az orosz-ukrán háború miatt bekövetkezett energiaválsághoz kapcsolódó ár-költségviszonyok átrendeződése, valamint kiemelten az ukrán gabona bezúdulása különösen Kelet-Európában súlyos piaci feszültségeket, drasztikus piac- és jövedelemvesztést okozott. Míg Nyugat-Európában ez „csak” a jövedelem elvesztésével járt együtt (nem véletlen, hogy például a német és francia gazdák a demonstrációjuk során nyomatékkal hívták fel a figyelmet arra, hogy az ukrán gabona megjelenése megélhetésüket veszélyezteti), addig Kelet-Európában – tekintettel arra, hogy a felvásárlási árak itt érdemben alacsonyabbak, mint Nyugat-Európában – súlyos veszteségbe taszította a gabona –, fehérje- és olajnövényt termelőket, fogalmazott a titkárságvezető.

A témával kapcsolatban megkeresésünkre az Agrárminisztérium a következő tájékoztatót adta ki:

„A magyar kormány 2010 óta stratégiai ágazatként tekint a mezőgazdaságra. Ennek köszönhető, hogy 2024 áprilisában – reagálva a gabonapiaci helyzetre – újabb, több pontból álló intézkedéscsomagról született döntés. Ebben a csomagban egy szélesebb termékkört érintő importregisztráció bevezetését, a 2023. évi Egységes Kérelemhez kapcsolódó terület- és állatalapú kifizetések 2024. május 31-ig történő Magyar Államkincstár általi lebonyolítását, a gázolaj jövedékiadó-szintjének 90 százalékra történő emelését, valamint a szántóföldi növénytermesztés termékeinek minél magasabb fokú hazai felhasználásában részt vevő gazdasági ágazatok számára az új beruházási pályázati felhívások ütemezett megjelentetését jelenti. Ezen túlmenően Magyarország addig tartja hatályban az egyoldalú importtilalmat bizonyos ukrán mezőgazdasági termékek behozatalára, amíg nem születik valóban elfogadható európai megoldás.

A meghozott kormányzati intézkedések eredményesnek tekinthetők, emellett a gabonapiaci helyzet stabilabb képet mutat az akár egy-két hónappal ezelőttihez képest is. Mindemellett az agrártárca folyamatosan figyelemmel kísérik a mezőgazdaság termelők és az ágazat helyzetét.”

- Különösen igaz ez Magyarországra, ahol Európában a legalacsonyabbak a felvásárlási árak, valamint jelentős készletek halmozódtak fel. Nem véletlen, hogy Lengyelország, valamint Magyarország megtiltotta az ukrán gabona belföldi felhasználását. Ez azonban a problémát sajnos alapvetően nem oldja meg. Az sem véletlen ugyanis, hogy amíg Lengyelország megtiltotta az ukrán gabona tranzitját is, addig Magyarországon irányvonatok tömege robog keresztül a Balkánra és Olaszországba, amely országok a magyar gabona hagyományos exportpiacai.

- Azt senki nem vitatja, hogy a helyzet súlyos. Ugyanakkor többször elhangzik az a „bölcös” mondat, hogy ez a piacgazdaság, ehhez kell alkalmazkodni. Ez az állítás a jelen helyzetre igazságtalan és hamis. A piaci viszonyokhoz lehet, sőt kell alkalmazkodni. Nem lehet ugyanakkor olyan - piacot alapvetően befolyásoló - politikai döntésekhez alkalmazkodni, amelyekbe a gazdáknak sem beleszólása, sem befolyása nincs. Ez esetben a döntéshozóknak illik viselni a következményeket is. Ugyancsak sokszor elhangzik, hogy a kialakult helyzetre kizárólag a hatékonyság, a versenyképesség javításával kell válaszolni. Ugyan mindenkor erre kell(ene) törekedni, de a jelenlegi helyzetben ez a válasz csak a tömeges csődök felgyorsítására jó, jelentette ki a titkárságvezető.

LÉPNI KELL!

A MOSZ - a nyílt levelében - azt kéri a kormánytól, hogy érdemben és soron kívül lépjen a gazdák megsegítésére, hiszen hangsúlyozottan önhibájukon kívül kerültek ilyen helyzetbe. Nem véletlen, hogy több kelet-európai ország kormánya (Lengyelország, Románia) is lépett, és azonnali intézkedésekkel kompenzációt adott a termelőknek. A gazdáknak éppen elég az időjárási kockázatokkal, a piaci kiszolgáltatottságukkal, az elhibázott szabályozókkal megbirkózniuk, nem terhelhetők rájuk az érdekeiket lényegében figyelmen kívül hagyó, a piaci viszonyokat alapvetően átrendező döntések. A következményeket nem lehet a gazdákra, a vidékre hártani, már csak azért sem, mert ennek jól belátható negatív társadalmi, népességmegtartó képességi és élelmiszer-biztonsági hatása lesz. Ezért kéri a MOSZ a kormányt, hogy siessen a gazdáknak segítségére - mondta végezetül Paragi Márton.

H. Gy.

A Boldogulás útja

„SZÖVETKEZÉSBEN AZ ERŐ” - A POLGÁRI KORI SZÖVETKEZETEK TÖRTÉNETE

Ma is érdemes lenne alapul venni azokat az összefogáson alapuló polgári szövetkezeti rendszereket, amelyek a XIX. század végétől egészen 1949-ig nyújtottak alternatívát az egyéni gazdálkodóknak. Ezek a tapasztalatok és tudások ma is gazdaságosabbá és hatékonyabbá tehetnék a magyar mezőgazdaságot - mondta Nobilis Márton, az Agrárminisztérium államtitkára a Magyar Mezőgazdasági Múzeum és a Magyar Nemzeti Levéltár közös, a polgári kori szövetkezetek történetét bemutató kiállításának megnyitóján.

Hazánkban a szövetkezet fogalmához a legtöbbben a szocialista termelőszövetkezetet társítják, s jóval kevesebben ismerik azokat a polgári kori társulásokat, melyek a XIX. század végétől egészen 1949-ig nyújtottak alternatívát az egyéni gazdálkodóknak. Ezek az önkéntességen alapuló szervezetek a közös cél eléréséért dolgozva a tagok boldogulását is segítették. A közös tőkéből felépített tejfeldolgozó üzemek, az így megvásárolt mezőgazdasági gépek

és a rövid ellátási láncra épülő, a vásárlóknak is kedvező boltok példája napjainkban is tanulságos és előremutató lehet.

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum és a Magyar Nemzeti Levéltár június 14-étől látogatható időszakos kiállításában gazdag film- és képanyaggal illusztrálják az egykori színes szövetkezeti élet minden oldalát.

FOTÓ: /PELSŐCZY CSABA/AM

A szövetkezetek szociális szerepvállalása és a nemzetiségi életben betöltött szerepük mellett bemutatják azt a szervezeti hálózatot, amely sikeres nagyvállalattá tette őket a XX. század első évtizedében. A kiállított dokumentumok révén a látogatók megismerkedhetnek a korszak nehézségeivel és a szövetkezeti tagok kitartó munkájával, ami lehetővé tette ezek átvészelését.

Dr. Estók János, a múzeum főigazgatója megnyitójában kiemelte, hogy a Károlyi Sándor gróf kezdeményezésére elindult szövetkezeti mozgalom történeti kutatása még csak a kezdetén tart. Nagyon sok levéltári és múzeumi anyag feldolgozásra, kiállításra vár. Reményei szerint a most megnyitott időszakos kiállítás csak bevezetője a szövetkezeteket bemutató nagyobb összeállításnak.

Egy korábban elvesztettnek hitt propagandafilm (A Boldogulás útja) is megtekinthető, amely a kiállított műtárgyakkal együtt jól példázza, hogy valóban „szövetkezésben az erő”. (T.G./mmg)